

ماه آبی چیست؟

باوجود اینکه افکار عمومی این عبارت را جور دیگری توصیف می‌کنند، پدیده ماه آبی آنقدر که انتظار می‌رود نیز نادر و کمیاب نیست، و البته در این رویداد ماه اصلا آبی نیست.

همشهری آنلاین: باوجود اینکه افکار عمومی این عبارت را جور دیگری توصیف می‌کنند، پدیده ماه آبی آنقدر که انتظار می‌رود نیز نادر و کمیاب نیست، و البته در این رویداد ماه اصلا آبی نیست.

جمعه شب، 31 جولای 2015، ماه به صورت کامل در آسمان شب پدیدار بود اما این بار نام ماه آبی را نیز به دنبال داشت، نه به این خاطر که رنگ نقره‌فامش به آبی تغییر کرده باشد، بلکه به این خاطر که دومین قرص کامل قمر زمین در طول یک ماه بود، اولین بار در دوم جولای 2015 قرص کامل ماه در آسمان دیده شد و دومین بار، در 31 جولای، از این رو به دومین قرص کامل که در طول 30 روز یک ماه در آسمان ظاهر می‌شود، ماه آبی می‌گویند. این پدیده هر 30 ماه یکبار رخ می‌دهد.

مفهوم مدرن و امروزی ماه آبی به معنی یک قرص ماه اضافی در طول یک ماه زمینی است، چه یک ماه دو قرص کامل را به خود ببیند، چه یک چهارم سال، یا فصل به جای سه قرص کامل، چهار قرص کامل ماه را داشته باشد. براساس تعریف رصدخانه نیروی دریایی آمریکا، زمانی که یک فصل چهار قرص کامل ماه را به خود می‌بیند، به سومین آن ماه آبی گفته می‌شود.

تا پیش از دهه 1940 در سالنامه کشاورزی مین تعریفی پیچیده‌تر از ماه آبی ارائه شده بود که مبتنی بر دانش دقیقی از تاریخ‌ها و رویدادهای مذهبی، سال‌های گرما و زمان‌بندی فصل‌ها بود، پیچیدگی این تعاریف به اندازه‌ای بود که حتی اخترشناسان نیز از ترجمه و تفسیر آنها با مشکل مواجه بودند.

یکی از این اخترشناسان، به نام جیمز هاگ پروت در سال 1946 مقاله‌ای را با عنوان یک‌بار در ماه آبی (Once in a Blue Moon)، که امروزه مفهومی برابر صدسال سیاه را دارد (اشاره به اتفاقی که بسیار به ندرت رخ خواهد داد) با برداشت از سالنامه مین نوشت که براساس ترجمه‌هایش از تعریف پیچیده ارائه شده در سالنامه، ماه آبی به دومین قرص کامل قمر زمین در طول یک ماه گفته می‌شود. ترجمه پروت اشتباه بود اما سادگیش باعث جاودانگی آن به عنوان نامی عامیانه شد.

ماهی که حقیقتاً به رنگ آبی دیده شود، پدیده‌ای که بسیار نادر است و ماه آبی نیز نامیده نمی‌شود، حاصل وقوع آتش‌سوزی‌های گسترده و یا فوران‌های آتشفشانی و فوران ذرات معلق به آسمان است، این ذرات تنها به نور آبی اجازه عبور می‌دهند و ماه آبی دیده می‌شود. یکی از نمونه‌های چنین پدیده‌ای در سال 1883 و پس از فوران آتشفشان کراکاتوا در اندونزی رخ داد و برای سال‌ها چهره ماه را آبی کرد. آخرین نمونه ماه آبی حقیقی نیز در سال 1950 در اسکاتلند مشاهده شد که در آن مورد نیز وجود ذرات غبار ناشی از آتش‌سوزی جنگل‌های آلبرتا در کانادا عامل تغییر رنگ چهره ماه شده بودند.

پدیده ماه آبی که در 31 جولای رخ داد، به گفته اخترشناسان هر دو و نیم سال یکبار رخ می‌دهد و نام ماه آبی نامی کاملاً عامیانه است که پشتوانه علمی و نجومی نداشته و ناشی از ترجمه‌ای اشتباه از سالنامه مین است. به گفته باب برمن، اخترشناس و نویسنده، دانشمندان و اخترشناسان حرفه‌ای کاملاً درستی این نام را انکار می‌کنند، اما از آنجایی که نامی بی‌خطر بوده و حقیقتی را انکار نمی‌کند، همچنان به صورت گسترده‌ای مورد استفاده قرار دارد.